

ta mjesta daju preko 100.000 tona uglja na godinu. Aluminij: Dilj, Velušić, Kalun, Trbočenje, Kruševo, Okrug (na Ciovu), Umci, Rab, a na mnogim otocima ima ga, a da se i ne iskorišćuje. Izvoz boksita je oko 80.000 tona na godinu, a najviše ga izvoze u Njemačku. Asfalt: Paklina kod Vrgorca. Sadra: Tepljuh kod Drniša. Živa: Spič (prosječni sadržaj barita 18%). Kamenolomi: Selce i otoci Srednje Dalmacije. Mramor: u Unešiću. Morska sô: na otoku Pagu i kod Stona, a nešto i na Rabu. Izvor Mokošice kod Dubrovnika pohode mnogi reumatici, a ta voda uspješno liječi i kožne i ženske bolesti (morske i blatne kupke, hidroterapija). U Splitu su glasovite sumporne kupke.

Podneblje je na Jugoslovenskom Jadranu drukčije od podneblja u njegovoj pozadini. Vruća i suha ljeta, a kišne zime. U sjevernoj je Dalmaciji podneblje slično onome u umjerenom pojasu, dok je naprotiv podneblje južne Dalmacije skoro potpuno tropsko. U sjevernim krajevima je snijeg rijedak gost, a u južnim krajevima ga skoro nikada i nema, a ako kadgod i pane, topi se čim dodirne tlo.

Jadranski krajevi Jugoslavije pripadaju sredozemnoj flori. Zelenilo traje skoro cijele godine, a tek nekih 10 sedmica nastupa i ovdje neka vrsta izumiranja zelenila, ali biljke nikako ne gube svoj čar. Već u januaru počinje uspon proljetnih sokova, a oko Sv. Tri Kralja pojavljuju se prvi pupoljci. U februaru je već sav kraj ukrašen proljetnim ruhom, a u hladnijim predjelima počinje cvat najkasnije u mjesecu martu.

Razni prethistorijski nalazi, koji su se našli po dalmatinskim spiljama, svjedoče da su tu bila ljudska naselja još u kameno doba. U prvim počecima historijskog vremena stanovahu tu keltska plemena, a kasnije Iliri. Oko 400 god. pr. Hr. spominju se na obali i na otocima fenička, grčka i sirakuska naselja. Iliri su dugo godina pod slavnom kraljicom Teutom vodili ogorčen rat protiv Rimljana s promjenljivom srećom, dok konačno poslije bitke kod Promone ne potpadoše pod rimsku vlast, koja se ovdje trajno učvrstila tek 12 g. po Hr. Veličanstvena i sjajna kultura, koja se na ovim obalama razvila pod rimskim gospodstvom (tako Primorje i Dalmacija bijahu na glasu kao najbogatija rimska kolonija) pade dolaskom istočnih Gota i nadiranjem Huna. Pod carem Justinijanom potpade Dalmacija pod bizantsku vlast, a kasnije pod franačku i grčku. Poslije nadiranja Avara (610—640) naseliše se u Primorju i sjevernoj Dalmaciji Hrvati, a u južnoj Srbi. Početkom IX vijeka utvrdila se hrvatska država, Hrvati zavladaše morem, a 997 godine započe rat s Mletačkom republikom, koja zagospodari Dalmacijom. Ali već 1053 oslobodi je Petar Krešimir, koji se proglasi kraljem Hrvatske i Dalmacije Otada Dalmacija i Primorje bijahu tokom cijeloga srednjeg vi-